

Pázmány P. sétány 1/C Budapest
Phone/Fax: (36-1) 372 2924
The web site of the colloquium: <http://philosophy.elte.hu/colloquium>

Philosophy of Science Colloquium

Room 1.817 (1st floor) Monday 4:00 PM

November 2006

6 November 4:00 PM 1st floor 1.817

Language: *English*

Zsófia Zvolenszky

Institute for Philosophy, Eötvös University, Budapest

What Grice Said about What Is Said

Paul Grice distinguished what is said when uttering a sentence from what is implicated, claiming that semantics delivers the former. Pragmatic theorists of various stripes—including Kent Bach, Robyn Carston, Herman Cappelen, Ernie Lepore, Francois Recanati, Dan Sperber, Dierdre Wilson—deny this. According to them, semantics either fails to deliver full-fledged truth conditions, or else yields truth conditions quite unlike those intended or meant by the speaker. Either way, the Gricean notion of what is said is in jeopardy. For according to Grice, we get truth conditions at the level of what is said; moreover, these are not just any truth conditions: what speakers say they also mean. In this talk, I will argue that Grice's what is said is a crucial anchor within semantic and pragmatic theorizing, one we cannot do without.

13 November 4:00 PM 1st floor 1.817

Language: *Hungarian*

Dániel Schmal

Institute for Philosophical Research, Budapest

Célokáság és mechanikai okok a karteziánizmus korában

(Final and mechanical causes in Cartesianism)

„Végezetül egyetlen magyarázatot sem fogunk azokból a célokból meríteni, amelyeket Isten ön-maga elé tűzött” – írja Descartes a Filozófia alapelveiben. Ám a célokáság kizárása a természet kutatásából (a descartes-i filozófia jól ismert követelménye) olyan kétértelműséggel terhes, amely alapvetően meghatározza a tapasztalati megismeréssel és a természettörvények jellegével kapcsolatos diskussziókat a 17. század második felében. (1) Descartes bizonyos megfogalmazásai arra utalnak, hogy a természet működése tökéletesen híján van minden teleologikus mozzanathoz. Más kijelentések azonban, miként az iménti is, (2) a természetben működő célok kiismerhetetlenségét állítják. E különböző interpretációk a természettörvények logikai státuszának eltérő felfogásaihoz vezetnek. Végül az 1670-es évektől kezdve határozott alakot ölt egy harmadik elgondolás is, amely (3) éppen az isteni célok megismerhetőségére alapozza a fizikai törvények megértését. Előadásomban azt szeretném megmutatni, hogy a célokáság, a mechanikai törvények, illetve a tapasztalat hármasa olyan szoros egységet alkot a kora újkori természetfilozófiákban, amely legkevésbé sem igazolja a céloktól megfosztott természet kora újkori eszményének historiográfiai közhelyét.

Related book:

Schmal Dániel, *Természettörvény és gondviselés: egy filozófiai és teológiai kérdés a korai felvilágosodásban*, Budapest: L'Harmattan, 2006.

20 November 4:00 PM 1st floor 1.817

Language: *Hungarian*

János Tőzsér

Institute for Philosophy, Eötvös University, Budapest

Ontológiai kategóriák

(Ontological categories)

A metafizika egyik legfontosabb kérdése az, hogy milyen típusú dolgok léteznek. A tér és időbeli fizikai tárgyak (kavicsok, tölgyek, kutya, emberek stb.) létezésében egyetlen filozófus sem kételkedik. Ha idealista vagy, akkor sem kételkedsz, hanem azt mondd, hogy a fizikai tárgyak mentális természetűek.

A legtöbb filozófus szerint azonban nem csak fizikai tárgyak (és azok részei) léteznek, hanem léteznek a fizikai tárgyaktól különböző típusú dolgok is. Íme, egy nem teljes (de az előadásom szempontjából a legfontosabb itemeket tartalmazó) lista a feltételezett létezőkről:

- univerzálék,
- trópusok,
- halmazok,
- proposíciók,
- tényállások (*states of affairs*),
- események,
- számok,
- lehetséges világok,
- lehetséges létezők.

Ellentétben a fizikai tárgyakkal, ezeknek az entitások vagy entitás-típusoknak a létezését vagy nem létezését illetően a filozófusok között nincsen összhang. Egyes filozófusok szerint például léteznek univerzálék (egy időben, egyszerre több helyen teljesen és egészükben prezentálódni képes entitások), mások szerint kizárólag partikulárisok léteznek. Egyes filozófusok szerint léteznek lehetséges világok, más filozófusok szerint a lehetséges világokról szóló beszéd pusztán hasznos eszköze annak, hogy a modális kijelentéseinket értelmezzük. Stb. Stb. Egyszóval: ezeknek az ontológiai kategóriáknak az esetében meg kell különböztetnünk realistákat és antirealistákat.

Előadásomban két dologra vállalkozom:

- (1) Megpróbálom megmutatni, hogy az a nézet, mely szerint kizárólag fizikai tárgyak (és azok részei) léteznek, szükségképpen hamis. Amellett érvelek tehát, hogy a fizikai tárgyakon kívül más típusú dolgoknak is léteznie kell. (Ez nem is olyan nehéz, mint amennyire első pillantásra látszik.)
- (2) Megpróbálom megmutatni, hogy az ontológiai kategóriáknak mely konzisztens kombinációi lehetségesek. Ennek során két dolgot vizsgálok. Egyrészt azt, hogy az ontológiai kategóriák mely listái szükségképpen hiányosak; vagyis elfogadva, hogy ilyen és ilyen típusú entitások léteznek, milyen entitások létezése mellett kell még magunkat elkötelezni. Másrészt azt, hogy az ontológiai kategóriák mely listái inkonzisztensek, vagyis melyek tartalmaznak olyan ontológiai kategóriákat, melyek együttesen szükségképpen nem létezhetnek.

27 November 4:00 PM 1st floor 1.817

Language: *Hungarian*

Tibor Bárány

Institute for Philosophy, Eötvös University, Budapest

A metafora mint demonstratívum

(Metaphor as Demonstrative)

Előadásom első felében röviden áttekintem, hogyan merült fel a metafora problémája a huszadik századi analitikus nyelvfilozófiában, majd előadásom második felében bemutatom Josef Stern metaforaelméletét, amelyet a szerző egy 2001-ben megjelent könyvben (*Metaphor in Context*, Cambridge: MIT Press) fejtett ki és egy 2006-os tanulmányban („Metaphor, Literal, Literalism”, *Mind & Language*, Vol. 21 No. 3 June 2006, 243–279) foglalt össze. Stern állítása szerint a metafora értelmezését (más szóval: intuitív igazságfeltételeinek összességét vagy propozicionális tartalmát) a metaforikus kifejezések kontextusa határozza meg, ám a kontextus nem autonóm módon, azaz nyelvi megszorításoktól függetlenül fejt ki hatását és éri el a metaforában szereplő kifejezések intuitív jelentésének gazdagodását, megváltozását. Stern számos érvet sorakoztat fel amellet, hogy a metaforicitás kontextualista elméletei nem nyújtanak kielégítő magyarázatot – egyebek közt nem képesek kezelni azt a jelenséget, hogy a metaforikus kifejezések szószerinti jelentése aktív marad a metaforikus értelmezés során. Szemben a kontextualista magyarázatok képviselővel, Stern abból indul ki, hogy a metafora kontextuális bemenete egy absztrakt szemantikai reprezentációs szinten fejt ki hatását, s elméletének kifejtéséhez David Kaplan demonstratívum-elemzését hívja segítségül.

The colloquium is open to everyone, including students, visitors, and faculty members from all departments!

The 60-minute lecture is followed by a 10-minute break. Then we hold a 30-60-minute discussion. The participants may comment on the talks and are encouraged to initiate discussion through the Internet.

The comments should be written in the language of the presentation.

The organizer of the colloquium: László E. Szabó (email: leszabo@philosophy.elte.hu)